

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Педагогічний факультет
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ ТА СІМ'ЯМИ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ В СКЛАДНИХ
ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ**

Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень
Освітня програма «Соціальна педагогіка»
Спеціальність 110 Соціальна робота та консультування
Галузь знань І Охорона здоров'я та забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Соціальна робота з дітьми та сім'ями, що перебувають в складних життєвих обставинах
Викладач (-і)	Тимків Лідія Степанівна
Контактний телефон Викладача	+38 066 780 8036
Е-mail викладача	lidia.tymkiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	офлайн/онлайн
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Середа, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
Зміст дисципліни передбачає ознайомлення з загальними засадами соціальної роботи із дітьми та сім'ями, які перебувають в складних життєвих обставинах, з принципами та особливостями роботи з сім'ями, в яких існує ризик вилучення дітей. Передбачається оволодіння технологіями роботи із зазначеною категорією дітей та сімей. Найбільша увага приділяється соціальному супроводу (ведення випадку), консультативній роботі та формуванню підтримуючих мереж сім'ї. Розглядаються окремі організаційні аспекти соціальної роботи із сім'ями в СЖО.	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
Мета та цілі курсу - підготовка компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі соціальної роботи та соціальної педагогіки, здатного до організації та здійснення соціальної роботи з дітьми та сім'ями, що перебувають у складних життєвих обставинах, ознайомлення студентів з основними напрямками та формами роботи з дітьми у СЖО. Завдання курсу: – оволодіння механізмами виявлення осіб/сімей з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах; – засвоєння знань щодо соціальних послуг, їх видів; надання соціальних послуг відповідно до державних стандартів; – формування умінь налагоджувати взаємодію суб'єктів, що надають соціальні послуги; – засвоєння технологій надання інтегрованих соціальних послуг особам/сім'ям з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах в умовах ОТГ; – уміти здійснювати заходи з налагодження дитячо-батьківських взаємин в сім'ях, що перебувають в СЖО.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. Загальні компетентності. ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії. Фахові компетентності	

ФК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

ФК 6. Здатність впливати на подолання міжособистісних, внутрішньо сімейних конфліктів, надавати необхідну консультативну психолого-педагогічну допомогу дитячим, молодіжним, громадським об'єднанням, групам соціального ризику, дітям та підліткам, які потребують допомоги

ФК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК 17. Здатність вивчати сучасні суспільні проблеми з метою діагностування, прогнозування, надання соціально-педагогічної допомоги й підтримки та здійснення різних напрямів соціально-педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 8 Складати плани виховної та реабілітаційної роботи.

ПРН 9. Впливати на подолання міжособистісних, внутрішньо сімейних конфліктів, надавати необхідну консультативну психолого-педагогічну допомогу дитячим, молодіжним, громадським об'єднанням, групам соціального ризику, дітям та підліткам, які потребують допомоги

ПРН 10. Здійснювати соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах.

ПРН 12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	12		
семінарські заняття	18		
самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
1	П10 Соціальна робота та консультування	1	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Законодавчі засади соціальної роботи з дітьми і сім'ями в складних життєвих обставинах	1	2	6
Тема 2. Сутність та принципи сімейно орієнтованого підходу в соціальній роботі та соціальній педагогіці	1	2	6

Тема 3. Методики соціально-педагогічної діагностики дітей та сімей, що перебувають у СЖО	1	2	8
Тема 4. Оцінка потреб дитини та її сім'ї	1	2	8
Тема 5. Технології роботи із сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах	2	2	8
Тема 6. Особливості здійснення соціально-педагогічної підтримки дітей та їх сімей залежно від чинників перебування в СЖО	2	4	8
Тема 7. Види та форми влаштування дитини з ознаками СЖО в сім'ю.	2	2	8
Тема 8. Ресурси та захисні фактори сім'ї (сильні сторони)	2	2	8

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Семінарські заняття – 45 балів, Контрольна робота – 25 балів; Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 10.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 25 балів Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота – 10.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора No799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом No 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора No 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора No 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію

наказом ректора No799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом No 309 від 19 травня 2023 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в територіальній громаді: теоретико-методичні основи: монографія. К. : Науковий світ, 2016. 363 с.

2. Безпалько О. В. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації. К. : Фенікс, 2017. 528 с

3. Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/minsotspolitiki-ukrajn/nakaz-vid-31032016-318-pro-zatverdjen-nya-310472.html>.

4. Зберегти сім'ю. Соціальна робота із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах / Автори-упорядники: Мороз О.М., Постолук Г.І., Семигіна Т.В., Шипіленко О.С. К.: ЕКМО, 2008. 160 с.

5. Організація соціально-психологічного супроводу дітей, сімей, які постраждали внаслідок військових конфліктів / авт. кол.: Герило Г, Гніда Т., Корнієнко І, Луценко Ю.; заг. ред. Ю. Луценко. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 128 с.

6. Петрович Ж. Діти у складних життєвих обставинах: соціально педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: видавець О.Зень, 2010. 368 с.

7. Пеша І. Соціальний супровід як форма комплексної соціальної допомоги. *Вісник уганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. No 11 (2). С. 193–199

8. Постанова КМУ (2018) про «Порядок взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів та установ під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2018-%D0%BF?lang=en>

9. Постанова КМУ Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах (від 1 червня 2020 р. № 585). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text>

10. Рудяк В. О. Класифікація осіб, які потрапили у складні життєві обставини. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. Вип. 86 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2020. С. 197-203.

11. Соціально-педагогічна робота з проблемними сім'ями : посібник / автори-упоряд. А.Капська, Н.Олексюк, С.Калаур, З.Фалинська. Тернопіль: Астон, 2010. 304 с.

12. Соціально-педагогічна діагностика дітей та родин, які опинились в складних життєвих обставинах : метод. рек. / Автори-упор. В. Панок, З.Гаркавенко, О.Карагодіна, А.Шапошнікова. К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. 2017. 76 с.

13. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. Кияниця, Ж. Петрович. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.

14. Тимків Л. Педагогічні умови формування в майбутніх соціальних працівників компетенції до роботи із сім'ями, що перебувають у складних життєвих обставинах. *Ввічливість. Humanitas*. Вип.3. 2021. С. 84-89.

15. Швалб Ю. Психологічна структура складних життєвих обставин. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Максименка, С. Кузікової, В. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с. С. 20 – 40.

16. Швалб Ю. Самовизначення особистості у складних життєвих обставинах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія Соціальна робота. 2017. С. 28–31.
17. Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2017. 248 с.

Викладач: Тимків Лідія Степанівна, доцент кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи